

JUDr. Hlbočan: “ÚŠP je zhubný nádor prokuratúry a treba ho zrušiť!” Aj celá slovenská právnická obec podporuje zrušenie Lipšicovej mafiánskej prokuratúry

- CZ24 News | 13. prosince 2023

SLOVENSKO: Advokát JUDr. Ľubomír Hlbočan, ktorý je obhajcom viacerých obvinených v politicky vykonštruovanom monsterprocesu Očistec vytvoreným skupinou obvinených policajtov v NAKA, v rozhovore s Mimi Šramovou argumentuje, prečo je nutné čo najskoršie zrušiť Úrad špeciálnej prokuratúry, ktorému šéfuje politik riešiaci si prostredníctvom OČTK vlastné komplexy, že nikdy nemal a nemá vo verejnosti popularitu a nedotiahol to v politike tam, kam si to vysníval.

Viac vo videu:

Slovenská právnická obec podporuje zrušenie Lipšicovej prokuratúry

Slovenskí právnici reagujú na porušovanie princípov právneho štátu a žiadajú zrušenie Úradu špeciálnej prokuratúry (ÚŠP).

Z prvej výzvy proti porušovaniu princípov právneho štátu zverejnenej v januári 2021 (<https://pravnystat.eu>) ktorú podpísalo už doteraz vyše 400 právnikov (vrátane 233 advokátov a 123 sudcov a emeritných sudcov) vyplýva rekapitulácia masívneho porušovania zásad právneho štátu.

Z druhej, aktuálnej výzvy tejto iniciatívy, ktorá práve odštartovala je kritika a analýza vedenia trestných konaní, s poukazom na nadužívanie zákona, deformovania procesných pravidiel trestného konania, ako aj existenciou nezákonného donucovania v predprípravnom a v prípravnom konaní trestných procesov. Iniciatíva vychádza z interných zistení Slovenskej advokátskej komory zo dňa 1.4.2021 a 4.9.2023, prostredníctvom členov SAK a signalizuje potrebu zásadných zmien v činnosti prokuratúry

Zároveň sa stavovskými organizáciami právnikov konštatuje politizácia Úradu špeciálnej prokuratúry v období po nástupe Daniela Lipšica. V tomto stanovisku a výzve sa konkretizujú najväčšie výhrady k spôsobom porušovania zásad spravodlivosti v podobe zdeformovania princípov použitia spolupracujúcich svedkov, zlého zaobchádzania vo väzbe, neprimeraných policajných zásahov, porušovania článku 18 Dohovoru, ako aj na výhrady ESLP k aktuálnemu spôsobu výkonu spravodlivosti.

Pritom treba poukázať na významný fakt, že sa nejedná iba o reakciu na súčasný legislatívny návrh na zrušenie ÚŠP, ale o dlhodobú iniciatívu, ktorá roky poukazuje na rovnaké príčiny a okolnosti, akými je tento návrh v skrátanom legislatívnom konaní bol podaný vládou SR

Podľa medzinárodnej organizácie [World Justice Project](#) si Slovensko v rámci tzv. Indexu právneho štátu 2022 ([Rule of Law Index](#)) predstaveného 26. októbra 2022 v porovnaní s predchádzajúcim rokom pohoršilo. Celosvetovo skončilo na 35. mieste a spomedzi 31 krajín v rámci svojho regiónu je

až na 25. mieste. Zamestnávateľské združenia, obchodné komory a podnikateľské asociácie hlásiace sa k Iniciatíve za právny štát na Slovensku veľmi pozorne sledujú vývoj pozície Slovenska v tomto indexe a vyzývajú všetky štátne inštitúcie a ich jednotlivých predstaviteľov k prijatiu opatrení, ktoré zlepšia umiestnenie Slovenska.

Iniciatíva za právny štát preto požiadala o vyjadrenie právnicku obec, aby sa pripojili k posilneniu krokov, ktoré by viedli k odstráneniu deformít ktoré v posledných rokoch nastali a výrtazne ovplyvnili ľudské práva, viedli k manipulácii a k spolitizovaniu trestných procesov.

Výzvu iniciatívy prinášame v plnom znení:

Milí kolegovia,

vzhľadom na súčasnú situáciu v Slovenskej republike týkajúcu sa avizovaných legislatívnych zmien v oblasti trestného práva, sme sa ako signatári Výzvy proti porušovaniu princípov právneho štátu zverejnenej v januári 2021 (<https://pravnystat.eu/>) a upozorňujúcej okrem iného na masívne porušovanie práv obvinených v trestných konaniach, rozhodli zorganizovať v poradí druhú výzvu, ktorej text je uvedený nižšie. Výzvu chceme uverejniť na uvedenej stránke už s niekoľkými desiatkami signatárov. Preto ak máte záujem pridať ako právnicki svoj podpis pod nižšie uvedený text kontaktujte pani doktorku Evu Bielikovú na adrese: bielikova.pezinok@gmail.com

Výzva slovenských právnikov reagujúca na porušovaní princípov právneho štátu v trestnoprávnej oblasti

My, bývalí a súčasní členovia súdnych orgánov, advokáti, akademici a príslušníci ďalších právnických profesií, pripomíname svoju Výzvu proti porušovaniu princípov právneho štátu zverejnenú v januári 2021 upozorňujúcu okrem iného na masívne porušovanie práv obvinených v trestných konaniach a vystríhajúcu pred zneužívaním trestných konaní na politické účely. Táto Výzva bola významnou verejnou kritikou situácie vzniknutej v Slovenskej republike. Pripomíname, že ju podporilo vyše štyristo slovenských právnikov (vrátane 233 advokátov a 123 sudcov a emeritných sudcov).

Podľa Výzvy obavy vyvolávala zmena fungovania justície a orgánov činných v trestnom konaní, najmä ich snaha o získanie popularity u verejnosti. Ako signatári Výzvy uvedomujúc si dlhoročnú existenciu problémov na súdoch, prokuratúre, či v polícii, sme upozornili na to, že odpovedou sa nesmie stať populistická snaha o nezákonný postup v boji proti kriminalite.

Princípy právneho štátu a platné právo treba dodržiavať aj vtedy, keď vedú k nižšiemu počtu trestných stíhaní a následných odsúdení v trestnom konaní, či k nižšiemu počtu väzobne stíhaných osôb. Ďalej sme kritizovali zneužívanie inštitútu väzby na vytváranie nátlaku na obvineného s cieľom získať jeho priznanie, či spoluprácu pri odhaľovaní inej trestnej činnosti.

Obavy podľa nás vzbudzovalo aj používanie výpovede spolupracujúceho svedka ako kľúčového dôkazu v trestných konaniach proti sudcom alebo policajným funkcionárom, ktorým bolo umožnené užívať si slobodu výmenou za svedectvo proti konkrétnym osobám.

Poukázali sme na nadužívanie uvedeného inštitútu bez dôsledného preverenia výpovedí takýchto osôb, umožňujúc im využívanie neprimeraných výhod s tým, že tieto v prípade, ak je ich výpoveď jediným priamym dôkazom voči obvinenému, označil Európsky súd pre ľudské práva (ESLP) v prípade Adamčo vs. Slovensko ako nesúladne s právom na spravodlivé súdne konanie. Kritizovali sme masívne porušovanie princípu prezumpcie nevinoty zo strany politikov, ako aj médií, a to bez očakávaných následkov.

Vládna moc sa snažila porušovaním princípu prezumpcie nevinoty pôsobiť ako tá, ktorá stíha

kriminálnikov a navodzuje tým v spoločnosti veľmi nebezpečnú atmosféru nenávisti. Za veľký problém sme považovali aj vzťah orgánov činných v trestnom konaní a médií. Dochádzalo podľa nás k tomu, že sa systematicky, dlhodobo a vybraným médiám vynášali informácie zo spisov, ktoré následne prezentovali svoj zaujatý a subjektívny pohľad, pričom sme kritizovali fakt, že štátne orgány na tieto mediálne excesy nereagovali a únik informácií nezastavili.

Kritizovali sme zverejňovanie zápisníc obvinených z prípravného konania v celom znení, ktoré majú potenciál ako vážne procesné pochybenia ohroziť zákonnosť takýchto trestných konaní a v ich dôsledku aj samotné rozhodovanie o vine, či nevine stíhaných osôb. V danom čase mala spolupráca orgánov činných v trestnom konaní s médiami systematický charakter.

Mediálny záujem sa zneužíval na diskreditáciu konkrétnych osôb. Upozornili sme na to, že v mnohých prípadoch na zadržanie verejných funkcionárov, ktorí boli vypočutí len ako svedkovia a spolupráci s orgánmi činnými v trestnom konaní sa predtým nevyhýbali, nebolo treba posielat špeciálne komando a ponížovať ich s putami na rukách za aktívnej účasti novinárov.

1. Prieskumy Slovenskej advokátskej komory týkajúce sa zákonnosti postupov OČTK

Ďalej pripomíname, že následne, 1.4.2021, Slovenská advokátska komora (SAK) realizovala prvý interný prieskum týkajúci sa zákonnosti postupov OČTK. Zámerom bolo spracovať poznatkový index, ktorý by poskytol predsedníctvu SAK informácie o skúsenostiach obhajcov a postupoch orgánov činných v trestnom konaní s ohľadom na narastajúce znepokojenie odbornej verejnosti ohľadom praxe OČTK v súvislosti s výkonom väzby. Do prieskumu sa zapojilo 71 advokátov. **72% opýtaných** (51 respondentov) **uviedlo, že podľa ich skúseností je nezákonné donútenie súčasťou praxe OČTK.** Zvyšných 20 respondentov (28 % opýtaných) uviedlo, že sa s nezákonným donútením v praxi nestretli. V ďalšej otázke bolo snahou zistiť, v ktorom štádiu konania sú praktiky spojené s nezákonným donútením podľa skúseností alebo informácií respondentov najčastejšie.

Až 98 % odpovedí potvrdzuje existenciu nezákonného donútenia v predprípravnom konaní (v zmysle 31,4% odpovedí ide o modus operandi, 39,2% odpovedí hovorí o častej existencii a 27,5% o občasných prípadoch). **Až 100% odpovedí potvrdzuje existenciu nezákonného donútenia v prípravnom konaní** (v zmysle 19,6% odpovedí ide o modus operandi, 52,9% odpovedí hovorí o častej existencii), zvyšné odpovede hovoria o občasných prípadoch (27,5%). Až 84,4% odpovedí potvrdzuje existenciu nezákonného donútenia v štádiu po podaní obžaloby, hoci prevažná väčšina odpovedí hovorí o občasných prípadoch – 70,6% (v 2% podľa respondentov ide o modus operandi, v 11,8% ide o časté prípady). Väčšina odpovedí, 56,9% potvrdzuje existenciu nezákonného donútenia aj v čase po vynesení prvostupňového rozhodnutia, ale ako častú prax uvádzajú len 2% opýtaných, ako občasné prípady 54,9%, v 43,1% odpovedí podľa respondentov v tomto štádiu k nezákonnému donúteniu nedochádza.

Na otázku, či **nepodanie návrhu na vzatie do väzby bolo v prípade obvineného podmieňované alebo stimulované jeho priznaním, 45 respondentov (63%) uviedlo, že ich klient mal takúto skúsenosť.** V ďalšej otázke respondenti špecifikovali, v ktorom štádiu konania **dochádza najčastejšie k podmieňovaniu návrhu na vzatie do väzby.** Respondenti potvrdili, že sa s takouto praxou stretli. **V predprípravnom konaní ju potvrdilo 91,1% odpovedí** (podľa 11,1% odpovedí ide o modus operandi, 46,7% odpovedí hovorí o bežnej praxi, 33,3% o občasných prípadoch); v prípravnom konaní 95,6% odpovedí (podľa 13,3% odpovedí ide o modus operandi, 46,7% odpovedí hovorí o bežnej praxi, 35,6% o občasných prípadoch); po podaní obžaloby 69,5% odpovedí (16,7% odpovedí hovorí o bežnej praxi, 52,8% o občasných prípadoch) a po prvostupňovom rozhodnutí 28,9% odpovedí (8,3% odpovedí hovorí o bežnej praxi, 22,2% o občasných prípadoch). 54% respondentov odpovedalo (38 osôb), že majú vedomosť o tom, že po vznesení obvinenia voči ich klientovi sú oslovovaní svedkovia inými OČTK pred ich výsluchom procesne činných vyšetrovateľom.

Druhý interný prieskum týkajúci sa zákonnosti postupov OČTK Slovenská advokátska komora realizovala dňa 4.9.2023. Do prieskumu sa zapojilo 110 advokátov. **64% opýtaných (70 respondentov) uviedlo, že podľa ich skúseností je nezákonné donútenie súčasťou praxe OČTK.** Zvyšných 40 respondentov (36 % opýtaných) uviedlo, že sa s nezákonným donútením v praxi nestretli. Na ďalšiu otázku (č. 3), v ktorom štádiu konania sú praktiky spojené s nezákonným donútením podľa skúseností alebo informácií respondentov **najčastejšie až 98,6 % odpovedí potvrdzuje existenciu nezákonného donútenia v predprípravnom konaní** (v zmysle 14,3% odpovedí ide o modus operandi, 48,6% odpovedí hovorí o častej existencii a 35,7% o občasných prípadoch).

Až 98,6% odpovedí potvrdzuje existenciu nezákonného donútenia v prípravnom konaní (v zmysle 11,4% odpovedí ide o modus operandi, 50% odpovedí hovorí o častej existencii), zvyšné odpovede hovoria o občasných prípadoch (37,1%); 64,3% odpovedí potvrdzuje existenciu nezákonného donútenia v štádiu po podaní obžaloby, hoci prevažná väčšina odpovedí hovorí o občasných prípadoch - 54,3% (v 1,4% podľa respondentov ide o modus operandi, v 8,6% ide o časté prípady) a väčšina odpovedí nepotvrdzuje existenciu nezákonného donútenia v čase po vynesení prvostupňového rozhodnutia (65,7% hovorí, že neexistuje), podľa 34,3% dochádza niekedy k nezákonnému donúteniu v tomto štádiu. **44% respondentov (48 osôb) odpovedalo, že majú vedomosť o tom, že po vznesení obvinenia voči ich klientovi sú oslovovaní svedkovia inými OČTK pred ich výsluchom procesne činných vyšetrovateľom.**

2. Politizácia Úradu špeciálnej prokuratúry účelovou zmenou zákona

Pripomíname, že nami kritizovaná situácia sa ešte viac vyostрила po zvolení politika Daniela Lipšica za špeciálneho prokurátora, pod ktorého vedením sa Úrad špeciálnej prokuratúry začal zapájať do verejného komentovania vybraných „živých“ trestných vecí, **čím systematicky porušoval prezumpciu nevinu. Mediálnymi vyhláseniami sa Úrad špeciálnej prokuratúry zastával aj niektorých vyšetrovateľov NAKA, ktorí čelili podozreniam z trestnej činnosti.** Tieto podozrenia vyšetroval Úrad inšpekčnej služby, v ktorého kompetencii je kontrolovať policajtov, vrátane tých na NAKA. Do týchto otvorených konfliktov medzi NAKA a Úradom inšpekčnej služby vstupovali aj ďalšie inštitúcie, najmä SIS, generálna prokuratúra, Úrad inšpekčnej služby a krajská prokuratúra a samozrejme politici. Sieť konfliktov medzi týmito inštitúciami dosiahla v období od jesene 2020 do jesene 2021 také rozmery, že novinári začali otvorene hovoriť o tzv. „vojne v polícii“.

Muž, ktorý ju odštartoval je bývalý vedúci operatívneho oddelenia NAKA Ján Kalavský, ktorý prišiel na Úrad inšpekčnej služby s tvrdením, že policajti manipulujú vyšetrovanie veľkých korupčných kauz. Kvôli získaniu dôkazov sa stal agentom zabezpečujúcim napríklad odposluchy diania na NAKA. Vzápätí ho kolegovia obvinili z korupcie a v auguste 2021 Kalavský ušiel za hranice. Chytiť sa ho podarilo v Bosne a Hercegovine, odkiaľ ho však súdy odmietli vydať na Slovensko. V tejto krajine požiadal o azyl. Následne, v rozhovore zverejnenom 6.9.2022 pre týždenník Plus7dní uviedol, že sa bojí o svoj život a **uverejnil šokujúce informácie o tom, ako niektorí príslušníci NAKA mali osoby podliehajúce ich právomoci psychicky týrať, mučiť, vydierať, vymýšľať si dôkazy, falšovať úradné záznamy, zadržiavať ich v skorých ranných hodinách špeciálnym komandom a úmyselne s nimi zle zaobchádzať pri zadržaní a väzbe s cieľom donútiť ich k určitým výpovediam.** Kálavský si uvedomil, že nechce byť toho súčasťou keď mu vyšetrovateľ Čurilla povedal, v súvislosti s neskôr obvineným kolegom Kučerkom, že čoskoro bude mať možnosť ísť k nemu domov a môže mu zastreliť deti a keď zomrel generál vo väzbe generál Lučanský a títo kolegovia sa tešili. Svoje obvinenie považuje Kálavský za vykonštruované s tým, že z legálnych odposluchov Čurillovcov vyplýva, že na neho „treba našiť „bársčo“. Bárščo!“. Kritizuje, že Danilel Lipšic to nazval neformálnymi debatami policajtov.

Pripomíname, že v minulosti **mohol byť za špeciálneho prokurátora zvolený iba prokurátor s**

10 ročnou praxou, pracujúci na generálnej prokuratúre. V roku 2020 sa právna úprava účelovo zmenila tak, aby mohol byť za špeciálneho prokurátora zvolený aj niekto, kto nemal na prokuratúre žiadnu prax a špeciálnym prokurátorom sa následne stal politik Daniel Lipšic.

3. Reakcia ESLP na zlyhania SR

To, že naša kritika obsiahnutá vo Výzve z roku 2021 bola opodstatnená, a že výsledky vyššie uvedených prieskumov Slovenskej advokátskej komory sú dôležitým ukazovateľom porušovania ľudských práv v trestných veciach, **svedčí reakcia Ústavného súdu SR, ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) obsiahnutá v jeho následných rozsudkoch, ako aj sťažnostiach oznámených vláde Slovenskej republiky.**

3.1 Spolupracujúci svedkovia

Ako príklad uvádzame prípad Erik Adamčo v. Slovensko z 1.6.2023, v ktorom ESLP rozhodol, že slovenské súdy **nevenovali žiadnu jasnú individuálnu pozornosť rozsahu a povahe výhod spolupracujúcich svedkov získaných výmenou za usvedčujúce dôkazy, a to napriek konkrétnym argumentom sťažovateľa Adamča v tomto bode. Tieto výhody boli významné, vrátane toho, že orgány oddaľovali stíhanie svedkov za viaceré vraždy.** ESLP poznamenal, že **sa nezdá, že by slovenské právo obsahovalo ustanovenia týkajúce sa udeľovania imunity a že takéto dohody boli uzavreté mimo súdnej kontroly.** Sťažovateľ Adamčo na svoje argumenty v tejto súvislosti dostal iba abstraktné odpovede. Keďže použitie dôkazov v procese týkajúcom sa sťažovateľa Adamča s dôkazmi od spolupracujúcich svedkov nemalo primerané záruky na zabezpečenie jeho spravodlivosti, nespĺňalo záruky podľa článku 6, a preto došlo k porušeniu Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (Dohovoru).

V rozsudku Vasaráb a Paulus v. Slovensko 15.12.2022, ESLP dospel k záveru, že vzhľadom na to, ako vnútroštátne súdy reagovali na žiadosť sťažovateľov o výsluch svedkov v ich prospech, bolo konanie ako celok nespravodlivé a došlo k porušeniu článku 6 ods. 1 a ods. 3 písm. d) Dohovoru. Poznamenal, že sťažovateľmi navrhované svedectvá sa mali týkať motívu ako štrukturálneho prvku skutku (motív bol súčasťou skutkovej podstaty) a dôveryhodnosti výpovede kľúčového svedka proti sťažovateľom. Preto ich ESLP považoval za relevantné pre podstatu obvinení. ESLP v tomto rozsudku pripomenul slovenským orgánom základnú zásadu trestného konania obsiahnutú aj v našom Trestnom poriadku podľa ktorej **orgány činné v trestnom konaní musia s rovnakou starostlivosťou objasňovať okolnosti svedčiace proti obvinenému, ako aj okolnosti, ktoré svedčia v jeho prospech.** Pokiaľ išlo o prípad sťažovateľov podľa ESLP tak slovenské orgány neurobili. ESLP zdôraznil, že preskúmali iba jednu verziu udalostí a aktívne odmietli preskúmať verziu predloženú sťažovateľmi. **ESLP zdôraznil aj potrebu starostlivého preverovania výpovedí svedkov, ktorí sú sami zapletení do trestnej činnosti a svedčia výmenou za beztrestnosť alebo iné výhody.**

3.2 Zlé zaobchádzanie vo väzbe a neprimeraný policajný zásah

Vzhľadom na obsah Výzvy z roku 2021 upozorňujeme ďalej na to, že ESLP vláde Slovenskej republiky oznámil sťažnosť **advokáta Ribára, pričom kladie podľa článku 3 Dohovoru otázku, či podmienky jeho väzby predstavovali neludské a ponižujúce zaobchádzanie.** Ďalej, či došlo k porušeniu **práva sťažovateľa na rešpektovanie jeho práva na súkromný a rodinný život vzhľadom na obmedzenia aplikované na sťažovateľa pokiaľ ide o možnosť volať členom svojej rodiny a stretávaní sa s nimi.** Európsky súd pre ľudské práva kladie aj otázku, či nebol pri užívaní svojich práv podľa Dohovoru **diskriminovaný.** Ďalšia sťažnosť už oznámená vláde ESLP sa týka údajne **neprimeranej sily použitej proti sťažovateľke pri policajnom zásahu v jej rodinnom dome s cieľom zatknúť jej otca. Počas policajného zásahu sťažovateľka Brhlová**

utrpenia zranenia, ktoré si vyžiadali jej ošetrovanie v nemocnici. Trestné oznámenie sťažovateľky v súvislosti s incidentom polícia a prokuratúra postupne zamietli a dospeli k záveru, že neexistujú dôkazy o spáchaní trestného činu. **Štát podľa sťažovateľky nevykonával účinné vyšetrovanie nezákonného vstupu do jej rodinného domu.** ESLP sa vlády pýta, nielen to, či došlo k neoprávnenému zásahu do práva sťažovateľky na rešpektovanie jej súkromného života a obydlia, ale podľa **článku 8 Dohovoru kladie aj otázku, či konanie o trestnom oznámení sťažovateľky vyhovovalo požiadavkám článku 8 Dohovoru.**

3.3 Článok 18 Dohovoru a namietané postranné účely zásahov do ľudských práv

ESLP oznámil vláde tento rok aj sťažnosti Jaroslava Haščáka spojené do jedného konania a sťažnosti Róberta Fica. **Pri oboch sa ESLP pýta aj na možné porušenie článku 18 Dohovoru Slovenskou republikou.** Obe vyššie uvedené sťažnosti majú svoj pôvod v trestných konaniach v súvislosti s ktorými sťažovatelia namietajú porušenia článkov 8 (právo na rešpektovanie súkromného života), 13 (právo na účinný opravný prostriedok), 18 Dohovoru (zákaz použitia obmedzení výkonu práv pre iný účel než ten, na ktorý bol určený). V prípade Róberta Fica je to aj porušenie článku 6 Dohovoru (právo na spravodlivé súdne konanie) vo vzťahu ku konaniu o jeho ústavnej sťažnosti na Ústavnom súde Slovenskej republiky.

Prvá sťažnosť sa týka údajného úniku informácií do tlače týkajúcich sa zadržania sťažovateľa Jaroslava Haščáka a prehliadky jeho kancelárií, ktoré sa odohrali 1.12.2020 v súvislosti s trestným konaním vedeným proti jeho osobe. V uvedený deň vošiel do podnikateľských priestorov sťažovateľa veľký počet policajtov v ťažkej zbroji za účelom vykonania prehliadky a jeho zadržania. Tieto úkony boli vykonávané pod drobnohľadom médií. Sťažovateľ tvrdí, že toto odhalenie bolo poznačené svojvoľným únikom informácií o jeho zatknutí a výkone prehliadok smerom k médiám a že Ústavný súd Slovenskej republiky mu v tomto ohľade odoprel ochranu jeho práv. ESLP kladie vláde Slovenskej republiky otázku na možné porušenie práv sťažovateľa na ochranu súkromného života podľa článku 8 Dohovoru, ako aj otázku týkajúcu sa porušenia práva na účinný vnútroštátny prostriedok nápravy v súvislosti s článkom 8 Dohovoru, tak ako to vyžaduje článok 13 Dohovoru.

Posledná otázka sa týka toho, či v prípade, ak došlo k úniku informácií, za ktorý bola zodpovedná Slovenská republika, boli obmedzenia uvalené na práva sťažovateľa na rešpektovanie súkromného života podľa článku 8 Dohovoru použité na iný účel, ako predpokladá toto ustanovenie, v rozpore s článkom 18 Dohovoru. Druhá sťažnosť, v ktorej je položená otázka týkajúca sa možného porušenia článku 18 Dohovoru, **sa týka v vyhotovovania obrazovo zvukových záznamov zo súkromných stretnutí sťažovateľa Róberta Fica na poľovníckej chate v trestnom konaní.** Aj v tomto prípade sa ESLP pýta na možné porušenie článkov 8 a 13 Dohovoru v súvislosti s vyhotovovaním obrazovo zvukových záznamov v interiéri chaty.

Zároveň však kladie otázku k možnému porušeniu článku 18 Dohovoru z dôvodu, či **cieľom zásahu do práva sťažovateľa na súkromie nebol skrytý účel (politická diskreditácia sťažovateľa) a nie oficiálne prezentované dôvody vyšetrovania v trestnom konaní. Účelom článku 18 Dohovoru je zamedziť zneužitiu moci zo strany štátnych orgánov.** V minulosti ESLP konštatoval porušenie článku 18 Dohovoru najmä vo vzťahu k štátom ako Rusko, Ukrajina, Azerbajdžan, Gruzínsko, či Turecko. Vo vzťahu k Slovenskej republike doposiaľ porušenie tohto článku konštatované nebolo. **Ak tento medzinárodný súdny orgán zistí, že bol porušený článok 18 Dohovoru, nebude to znamenať nič iné, ako to, že zodpovedné orgány sa odchyľili od základných zásad a úmyselne zneužili systém trestného práva.**

4. Postoj k aktuálnej legislatívnej iniciatíve vlády SR

Vzhľadom na vyššie uvedené so znepokojením vnímame ako **predstavitelia opozície, v minulosti**

mnohí z nich plne zodpovední za porušovanie základných princípov právneho štátu, ktoré sme uviedli vo Výzve z roku 2021, v súčasnosti odmietajú potrebné legislatívne zmeny reagujúce na rozhodovaciu činnosť najvyšších súdnych autorít vrátane ESLP.

Pokiaľ ide o navrhované zmeny týkajúce sa zmeny zákona o ochrane oznamovateľov pripomínáme, že zmysle konštantnej judikatúry ESLP ak niektorá osoba obhajiteľným spôsobom tvrdí, že bola zo strany polície alebo iných porovnateľných štátnych orgánov vystavená zaobchádzaniu, ktoré je nezákonné a v rozpore s článkom 2 Dohovoru chrániaceho právo na život, článkom 3 Dohovoru zakazujúceho mučenie neludzské a ponižujúce zaobchádzanie alebo článkom 8 Dohovoru zakazujúcim neprimerané zásahy do telesnej a psychickej integrity, či súkromia, potom tieto ustanovenia implikujú požiadavku viesť účinné oficiálne vyšetrovanie. Toto vyšetrovanie musí viesť k identifikácii a potrestaniu zodpovedných osôb. Keby to tak nebolo, tak by podľa tohto medzinárodného súdneho orgánu v niektorých prípadoch bolo možné, aby príslušníci štátnych orgánov takmer beztrestne šliapali po právach tých, ktorí podliehajú ich právomoci. Podľa ESLP je hlavným účelom vyšetrovania zabezpečiť, že štátni zamestnanci alebo štátne orgány, budú bráni na zodpovednosť za zaobchádzanie, ktoré je v rozpore s uvedenými článkami Dohovoru, ku ktorému došlo v rámci výkonu ich povinností. Aby bolo možné považovať vyšetrovanie za účinné, inštitúcie a osoby zaň zodpovedné musia byť nezávislé od tých, ktoré sú vyšetrované.

Vyšetrovanie trestnej činnosti príslušníkov Policajného zboru SR tak musí spĺňať jednoznačne požiadavku nezávislosti, pričom je dôležitá nielen hierarchická, inštitucionálna nezávislosť, ale aj praktická nezávislosť vyšetrovateľa. Súčasný právny stav má za následok taký výklad zákona, ktorý vo svojich dôsledkoch umožňuje, aby príslušníci Policajného zboru SR obvinení z trestnej činnosti, ktoré vyšetruje Úrad inšpekčnej služby, ďalej pracovali na Úrade inšpekčnej služby, čo je v absolútnom rozpore s uvedenou judikatúrou ESLP týkajúcou sa nezávislosti vyšetrovania. Vzhľadom na vzniknutú situáciu, je potrebná okamžitá reakcia štátu, a aj z tohto dôvodu je namieste skrátené legislatívne konanie. Uvedené má zabrániť tomu, aby nedošlo k zmareniu vyšetrovania trestných činov, ktorých sa dopustili príslušníci Policajného zboru SR. Situácia vzniknutá na Slovensku je o to závažnejšie, že podľa tvrdenia bývalého vedúceho operatívneho oddelenia NAKA Jána Kaľavského zverejneného 6.9.2022 pre týždenník Plus7dní mali tí, ktorí profitujú zo súčasného znenia zákona a bol im nedávno udelený status chránených oznamovateľov, ľudí podliehajúcich ich právomoci psychicky týrať, mučiť, vydierať, vymýšľať si dôkazy.

Pretrvávajúce týchto problémov môže viesť k ohrozeniu plnenia pozitívnych povinností štátnych orgánov, tak ako vyplývajú z judikatúry ESLP. Ide tak o hmotnoprávne pozitívne záväzky prijať primerané opatrenia na ochranu života, telesnej a fyzickej integrity, či súkromia pred nezákonnými a svojvoľnými zásahmi osobitne zo strany orgánov verejnej moci a v prípade porušenia týchto hmotnoprávných povinností, pozitívne procesnoprávne záväzky vykonať účinné nezávislé vyšetrovanie predmetných udalostí. V súvislosti s Policajným zborom môže ísť o ohrozenie jeho povinnosti plniť zákonné úlohy, medzi ktoré patrí ochrana základných práv a slobôd, najmä ochrana života, zdravia, osobnej slobody a bezpečnosti osôb a ochrana majetku, odhaľovanie trestných činov a zisťovanie ich páchatelov či vykonávanie vyšetrovania o trestných činoch.

Pokiaľ ide o zmeny Trestného zákona a Trestného poriadku pripomínáme príslušné časti správy CPT o návšteve na Slovensku, ktorá sa konala od 19. až 28.3.2018 podľa ktorých CPT by najvyššou prioritou malo byť dosiahnutie toho, že pozbavenie osobnej slobody sa v každom štádiu trestného súdnictva, od prípravného konania až po výkon rozsudkov, bude nariaďovať až ako skutočne posledná možnosť. CPT **vyzýva slovenské orgány, aby pokračovali v snahe znížiť stav väzenskej populácie udržateľným spôsobom v súlade s príslušnými odporúčaniami Výboru ministrov Rady Európy.**

V tomto ohľade CPT odkázal najmä na **odporúčania R(99)22 o preplnenosti väzníc a náraste stavu väzenskej populácie**, Rec(2014)4 **o elektronickom monitorovaní**, Rec(2017)3 o európskych pravidlách týkajúcich sa sankcií a opatrení Spoločenstva, Rec(2018)5 týkajúcom sa detí s uväznenými rodičmi, Rec(2003)22 o podmienenečnom prepustení, Rec(2006)13 o využívaní vyšetrovacej väzby, podmienkach, za akých sa uskutočňuje a poskytovaní záruk proti zneužitiu, Rec(2008)11 o Európskych pravidlách pre mladistvých páchatelov podrobených sankciám a opatreniam a odporúčanie Rec(2010)1 o probačných pravidlách Rady Európy. Pokiaľ ide o **odporúčania R(99)22 o preplnenosti väzníc a náraste stavu väzenskej populácie**, v prílohe k nemu sú definované **základné princípy**.

Podľa prvého z nich by pozbavenie osobnej slobody malo byť považované za poslednú možnosť a byť nariadené len vtedy, keď sú vzhľadom na závažnosť trestného činu akékoľvek iné sankcie alebo opatrenia zjavne nedostatočné. Podľa štvrtého z nich by mali štáty zvážiť možnosť dekriminalizácie určitých typov trestných činov alebo ich preklasifikovať tak, aby sa na ne nevzťahovali tresty odňatia slobody. Pokiaľ ide o odporúčanie Rec(2014)4 **o elektronickom monitorovaní** Výbor ministrov RE odporučil vládam členských štátov RE, aby pri prehodnocovaní príslušných právnych predpisov a praxe prijali všetky vhodné opatrenia na uplatnenie zásad týkajúcich sa elektronického monitorovania uvedených v prílohe k tomuto odporúčaníu. V úvode tohto odporúčania Výbor ministrov RE inter alia **vyjadril súhlas s tým, že pozbavenie slobody by sa malo použiť ako posledná možnosť a že s väčšinou podozrivých a páchatelov možno účinne a z hľadiska vynaložených nákladov efektívne zaobchádzať v rámci komunity.**

Ďalej uviedol, že **pokračujúci rast väzenskej populácie môže viesť k podmienkam pozbavenia osobnej slobody, ktoré nie sú v súlade s článkom 3 Dohovoru, ako to zdôrazňuje príslušná judikatúra ESLP.** Zopakoval, že preplnenosť väzníc a rast väzenskej populácie sú hlavnou výzvou pre väzenské správy a systém trestného súdnictva ako celok, a to tak z hľadiska ľudských práv, ako aj efektívneho riadenia väzenských inštitúcií a uznal, že elektronické monitorovanie používané v rámci procesu trestného súdnictva môže pomôcť obmedziť uchýľovanie sa k pozbaveniu osobnej slobody a zároveň zabezpečiť účinný dohľad nad podozrivými a páchatelmi v komunite, a tak pomôcť predchádzaniu trestnej činnosti.

Vzhľadom na vyššie opísanú situáciu podporujeme aj zrušenie Úradu špeciálnej prokuratúry.

Na záver opätovne, ako aj v prvej Výzve z roku 2021, konštatujeme, že **považujeme za nebezpečné, ak je porušovanie princípov právneho štátu na Slovensku a zabráňovanie potrebným legislatívnym zmenám odôvodňované zo strany opozície a niektorých mimovládnych organizácií európskymi hodnotami.** Je podľa nás nanajvýš dôležité, aby sa príslušné inštitúcie Európskej únie a Rady Európy **dištancovali od krokov slovenskej opozície, ak nie sú v súlade s princípmi právneho štátu.** O situácii na Slovensku **budeme tieto medzinárodné inštitúcie informovať.**